

Handläggare
Cecilia Löfgren
Telefon: 08-508 25 908**Till**
Socialnämnden
2017-08-22

Inriktning av FoU - medel för lokala utvecklingsprojekt år 2018, samt redovisning av lokala utvecklingsprojekt år 2016 och en forskningsstudie

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förslag till inriktning av FoU-medel för lokala utvecklingsprojekt och studiebesök 2018, samt redovisning av lokala utvecklingsprojekt år 2016 och en forskningsstudie.
2. Ärendet delges samtliga stadsdelsnämnder och kommunstyrelsen.

Veronica Wolgast Karlberg
Tf förvaltningschef

Sammanfattning

Detta ärende är ett förslag på inriktning av medel för forskning och utveckling inför år 2018. Syftet med FoU-arbetet är att stödja utvecklingen av en evidensbaserad praktik inom Stockholms socialtjänst.

I ärendet redovisas lokala utvecklingsprojekt från år 2016. Exempel på lokala utvecklingsprojekt som redovisas är utvecklingen av en bedömnings- och uppföljningsmetod för ungdomsmottagningar och ett processtöd för arbetet med sjukskrivna klienter inom försörjningsstöd. År 2016 fick det sistnämnda projektet ta emot Kvalitetsutmärkelsens förnyelsepris vilket har lett till att arbetet och professionen har stärkts. Projektet "Mina båda Världar – stödgrupp till familjehemsplacerade barn" redovisas. Under projektets sista år skrev Stockholms stad ett avtal genom IOP (idéburet offentligt partnerskap) med BRIS om fortsatt stödgruppsverksamhet 2017 och 2018.

Bakgrund

Avdelningen för stadsövergripande sociala frågor vid socialförvaltningen fördelar årligen lokala utvecklingsmedel till stöd för stadsdelsförvaltningarnas utvecklingsprojekt med forskningsanknytning, totalt cirka tre miljoner kronor.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid avdelningen för stadsövergripande sociala frågor i samarbete med FoU-rådet, som består av ett urval avdelningschefer från stadsdelsförvaltningarna, samt representanter för socialförvaltningen. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 16 augusti och funktionshinderrådet har haft möjlighet att behandla ärendet den 17 augusti 2017.

Ärendet

I budgeten för år 2017 framgår att socialtjänsten ska arbeta med målsättningen om att medborgare i staden ska ha möjlighet att färdas väl genom livet, oavsett var de växer upp eller med vilka förutsättningar de börjar sitt liv. Socialtjänsten ska vara hållbar, jämställd, tillgänglig och likvärdig. För att förebygga sociala problem ska fokus ligga på det förebyggande arbetet, tidiga insatser och åtgärder. Forsknings- och utvecklingsarbetet inom socialtjänsten i Stockholms stad är en del av arbetet för att uppnå stadens målsättningar och ska:

- bidra till bättre resultat för brukarna
- bedrivas nära praktiken
- ha ett tydligt Stockholmsperspektiv
- vara ett komplement till statliga myndigheters forskning
- bidra till en sammanhållen stad

I en del av FoU-arbetet avsätts medel för delfinansiering till stadsdelsförvaltningarna för lokala utvecklingsprojekt med forskningsanknytning, samt för studiebesök. De lokala utvecklingsmedlen utbetalas till stadsdelsförvaltningar, vilka är projektägare och ansvarar för projektledning och eventuell kontraktering av forskare. Socialförvaltningens avdelning för stadsövergripande sociala frågor ger processtöd till projekten i samarbete med forskare från Institutionen för socialt arbete vid Linnéuniversitet. Stödet ges utifrån stadsdelsförvaltningarnas behov, både inför ansökan och i genomförande och implementering av projekten.

Förvaltningen har inte efterfrågat jämställdhetsanalyser vid tidigare ansökningar och redovisning av resultat, men 2018 kommer både projektansökan och resultatredovisningen att kompletteras med en fråga om jämställdhetsanalys.

Utlisning av lokala utvecklingsmedel

Varje stadsdelsförvaltning kan beviljas medel till högst tre ansökningar för både lokala utvecklingsprojekt och studiebesök.

Lokala utvecklingsmedel

Socialnämnden har årligen utlyst lokala utvecklingsmedel för utvecklingsprojekt med forskningsanknytning. För 2018 års medel föreslås ansökningarna prioriteras utifrån hur väl de uppfyller dessa kriterier:

- Omfattar flera stadsdelsförvaltningar.
- Är av strategisk betydelse för staden som helhet
- Har en idé om forskningsanknytning

Maximalt belopp som ett lokalt utvecklingsprojekt kan beviljas är 750 000 kronor. Medlen avser det år de beviljas och ansökan kan maximalt omfatta ett år.

Medel för studiebesök

Socialnämnden har årligen utlyst medel för studiebesök (MUST). Det ger en möjlighet till praktiskt lärande i dialog med kollegor, med jämförbara arbetsuppgifter eller positioner, i andra städer och länder.

Ansökningar där flera stadsdelsförvaltningar söker gemensamt kommer att prioriteras. Maximalt belopp som en stadsdelsförvaltning kan beviljas för ett studiebesök är 25 000 kronor.

Socialförvaltningens kunskapsbank

En viktig del av forsknings- och utvecklingsarbetet är att sprida kunskap och erfarenheter om pågående och avslutade projekt och studiebesök inom socialtjänsten. I socialförvaltningens kunskapsbank på stadens intranät kan man ta del av projektplaner och rapporter.

Redovisning av forskningsprojekt

Uppföljning av motiverande samtal, MI

Motiverande samtal (Motivational Interviewing: MI) är en personcentrerad och guidande samtalsmetod för kommunikation med målet att tydliggöra och förstärka personens egen motivation till en förändring. Många enheter inom stadens socialtjänst efterfrågar utbildningar i MI och implementerar metoden. Syftet med uppföljningen är att undersöka hur MI implementerats och hur metoden kan kvalitetssäkras inom Stockholms stads socialtjänst. Resultatet i delrapporten visar på att många av de anställda vid de fyra stadsdelsförvaltningar som deltar i studien använder metoden väl (vid två mätillfällen i simulerade klientsamtal) och upplever att arbetsgivaren värdesätter deras

arbete med MI och att de får stöd och resurser för sitt MI-arbete. Forskningsstudien avslutas 2018.

Redovisning av lokala utvecklingsprojekt år 2016

Stella – det tredelade föräldraskapet

Rinkeby-Kista-, Södermalm och Skärholmens stadsdelsförvaltningar har beviljats medel till projektet Stella – det tredelade föräldraskapet, 2013 till 2016. Projektet innebar att utveckla ett stöd till föräldrar som har sina barn placerade genom att stärka samarbetet i det tredelade föräldraskapet mellan föräldrar, familjehem och socialtjänst. Syftet är att erbjuda föräldrar individuellt anpassat stöd i t.ex. krishantering, motiverande samtal, föräldrarollen och att vara förälder på avstånd, samt i samarbetet med socialtjänst och familjehem. En förstudie har genomförts som bland annat redovisar aktuell forskning och lagstiftning samt en intervjustudie av barn och ungdomar placerade i familjehem, föräldrar och familjehemsföräldrar. En råd- och stödverksamhet har utvecklats, med Köpenhamns föräldrastödsverksamhet Föräldrastötten som förebild. Råd- och stödverksamheten erbjuds till alla föräldrar med placerade barn i staden och hade 273 besök under 2016. Från 2017 blev det en permanent verksamhet på socialförvaltningen och hittills i år har 190 besök registrerats. Stockholms universitet genomför en brukarstudie som undersöker föräldrarnas erfarenheter av det stöd de erbjuds i kontakterna med verksamheten Stella och slutrapporten blir klar hösten 2017.

Implementering av Signs of Safety

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning har beviljats medel till projektet implementering av Signs of Safety 2016. Det är en lösningsinriktad, klinisk erfarenhetsbaserad modell för riskbedömning och förändringsarbete för utsatta barn och ungdomar och deras familjer som sträcker sig över hela ärendeprocessen. Syftet med projektet är att säkerställa metodkompetensen hos medarbetare och ledning, samt undersöka hur organisationen kan anpassas till metoden. Detta görs genom att skapa en strukturerad och långsiktig implementeringsplan och förankra metoden i ledarskapet. I stadsdelsförvaltningen har utredningsgruppen för yngre barn utbildats i Signs of Safety. Resultaten var positiva både för brukare och medarbetare och det fanns ett stort intresse att implementera Signs of Safety i hela utredningsenheten och stadsdelsförvaltningens öppenvård. Under 2015 fick alla socialsekreterare och chefer på utredningsenheten och på familjestödsenheten grundutbildningen i Signs of Safety. På grund av bristande implementering och kompetensförsörjning har Signs of Safety inte kunnat användas metodtroget och därmed inte kvalitetssäkrats. Projektet har ingått i ett nätverk som följer socialförvaltningens forskningsprojekt ”Signs of Safety –

utvecklings- och forskningsprojekt” kring modellens användning i staden.

Barnen i centrum

Norrmalms och Östermalms stadsdelsförvaltningar har beviljats medel till projektet ”Barnen i centrum” under 2015 och 2016. Syftet med projektet var att utforma en modell som bygger på en anpassning av ABC (Alla barn i centrum, gruppträffar för föräldrar som utarbetats av Stockholm stad) till professionella och testa det utformade materialet i olika verksamheter. Det är en modell för samverkan och ökad samsyn mellan förskola, skola, fält/fritid och socialtjänst, när det gäller principer i bemötande av barn och deras familjer. En tvärprofessionell arbetsgrupp har arbetat med att utveckla ”Barnen i centrum” till ett koncept som är anpassat efter verksamheternas olika förutsättningar och behov. Gruppledare har utbildats och handledts som i sin tur har erbjudit utbildning och handledning till kolleger på andra arbetsplatser, som sedan ska marknadsföra projektet och genomföra utbildningsinsatser. Omkring 150 personer från företrädesvis skola och förskola har deltagit i föreläsningar och en pilotverksamhet pågått inom en förskola.

Kasam – en bedömnings- och uppföljningsmetod för ungdomsmottagningen

Södermalms stadsdelsförvaltning har beviljats medel för att testa om bedömnings- och uppföljningsmetoden Kasam (känsla av sammanhang) kan vara en metod för stadens ungdomsmottagningar år 2014 - 2016. Syftet var att säkra kvaliteten och utvärdera resultatet av kuratorernas samtal med ungdomar och unga vuxna med psykisk ohälsa. Uppföljningar visar positiva resultat, 2014 hade 145 ungdomar, majoriteten kvinnor i åldern 17-22 år, deltagit i före- och efter mätningar. Av dem har 92 procent ökat sitt Kasamvärde och uppger att de har förbättrat sin psykiska hälsa efter avslutad kontakt. En handbok har utarbetats ”Känsla av sammanhang – en metod på ungdomsmottagningen” med en manual som ger instruktioner och en struktur för hur Kasam kan användas som bedömningsinstrument för problemformulering, samtalsmetod och samtalsstruktur samt som uppföljningsmetod. En erfarenhet är att strukturen och tydligheten i manualen har bidragit till en ökad allians, motivation och trygghet i samtalen.

Processtöd för arbete med rehabiliteringsärenden

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning har beviljats medel till utvecklingsprojektet 2015 och 2016. Syftet är att strukturera och tydliggöra processen i arbetet med långtidssjukskrivna

klienter inom försörjningsstöd för att snabbare få en insats och kunna bli självförsörjande, samt stärka socialsekreterarnas profession. Ett processtöd har utvecklats för att snabbare kunna identifiera var klienten befinner sig i sin rehabilitering och för att mäta klientens förflyttning i processen, samt hinder och utvecklingsområden i arbetet. Projektet tydliggör arbetet för socialsekreterare, klienter och samverkanspartners. För sjukskrivna klienter finns ett stort behov av motivationsarbete, varför en implementering av motiverande samtalsmetoden (MI) pågår i projektet. Från att ha varit en klientgrupp som inte tydligt prioriterats att stödja till förändring, har nu:

- 63 klienter (av 98 totalt i projektets målgrupp) en förändringsplan (den sista delen i initial bedömning, IB) och 9 klienter har direktremitterats till arbetsmarknadsinsatsen Jobbstart för att delta i insatsen arbetsförmågeprövning.

Ytterligare några resultat:

- socialsekreterarnas arbete har blivit mer strukturerat och tydligt, vilket underlättar det sociala förändringsarbetet.
- tydligare förståelse för klienten i sin planering mot självförsörjning vilket ökar tryggheten med arbetssätt och rättssäkerhet.

En digital utveckling pågår för att få process- och handlägningsstödet liksom dokumentationsförfarandet digitaliserat och integrerat i befintligt verksamhetssystem. År 2016 fick projektet ta emot Kvalitetsutmärkelens förnyelsepris vilket har lett till att arbetet och professionen har stärkts.

Öppenvård sydost

Skarpnäck, Enskede-Årsta-Vantör och Farsta stadsdelsförvaltningars projekt "Öppenvård sydost" har pågått under åren 2014 - 2016. Syftet var att möjliggöra ett samutnyttjande av alla öppenvårdsinsatser, för att de skulle bli bättre anpassade utifrån individens problematik och behov. Nu har en samordnad behandlingsenhet med grund i de nationella riktlinjerna och evidensbaserad praktik skapats i en lokal i Rågsved. För att underlätta kommunikationen mellan stadsdelsförvaltningarna finns det en samverkansyta "Öppenvård sydost" på intranätet. Deltagarna har varit mycket positiva och det har getts möjlighet till ett mer gemensamt professionellt förhållningssätt, för att undvika externa placeringar och hemlöshet. Som ett led i verksamhetsutvecklingen har Öppenvård Sydost startat en ny grupp för de personer med kraftigt och långvarigt missbruk som haft svårt att ta sig till behandling tidigare. Ett konkret resultat av sammanslagningen är att vårdkedjan kan förlängas och att behandlare har möjlighet att i större utsträckning hjälpa brukaren till annan insats, om den pågående inte fungerar. En uppföljningsmodell LOKE (lokal evidens) för ett gemensamt kvalitetssäkringssystem för insatser

har testats för att ge svar på vilka som kommer till verksamheten, vilka svårigheter de vill ha hjälp med, vilka insatser de får och hur det går för dem.

Stärkt brukarinflytande för brukarna på Södermalms stadsdelsförvaltning

Södermalms stadsdelsförvaltning har beviljats medel 2015 och 2016 med syftet att stärka och skapa hållbara strukturer för brukarinflytande och brukarmedverkan på individ-, verksamhets- och systemnivå. En kartläggning av hur sociala avdelningen arbetar med brukarinflytande och delaktighet på individ-, verksamhets- och systemnivå har genomförts. Det mest vanligt förekommande metoderna och arbetssätten för brukarinflytande och delaktighet är på individnivå, därefter kommer verksamhetsnivå och sist kommer systemnivå. Resultaten visar även att 61 procent av verksamheterna har genomfört förändring på verksamhetsnivå utifrån brukarnas åsikter. Ett utvecklingsområde som framkom var behov av att arbeta mer med att analysera insamlad data om brukarens situation och åsikter för att sedan använda analysen i verksamhetsutveckling. Telefonintervjuer med 400 klienter har också genomförts som visar att brukarna har svårt att förstå sitt ärende och hur bedömningar och beslut går till. Det har lett till att ett klarspråksarbete har inletts som handlar om att minska det byråkratiska språket och bli mer begripliga. Under arbetets gång har inriktningen ändrats och det har istället blivit en modell för verksamhetsutveckling då brukarinflytande inte ska vara något som sker vid sidan om, utan vara en av huvudkomponenterna i ordinarie verksamhetsutveckling.

Mina båda Världar – stödgrupp till familjehemsplacerade barn

Farsta och Skarpnäck stadsdelsförvaltningar projekt har pågått 2014 till 2016 och utarbetat modellen "Mina båda världar" – stödgrupper till familjehemsplacerade barn i samarbete med BRIS (Barnens rätt i samhället). Syftet med projektet har varit att ta fram en stödgruppsmodell för barn och unga placerade i familjehem. Genom stödgrupper ska barn och unga få en möjlighet att träffa andra barn i en liknande situation, för att förstå och uttrycka tankar, känslor och upplevelser, samt uppmuntra barnen att formulera och ge uttryck för egna önskningar och behov. Genom att inhämta tidigare kunskaper om stödgrupper och med hjälp av en expertgrupp med barn identifierades flera viktiga teman *familj och syskon, känslor och kontakten med socialtjänsten* som var viktiga att få prata om, men

det viktigaste ansågs dock vara att få träffa andra med liknande erfarenheter. Metodmaterialet har testats i fyra pilotgrupper och 21 barn har deltagit i grupperna. Under projektets sista år skrev Stockholms stad ett IOP (Idéburet offentligt partnerskap) avtal med BRIS om fortsatt stödgruppsverksamhet 2017 och 2018. Till projektet har två forskare från Gävle högskola varit knutna, som utvärderar pilotgrupperna och gör en uppföljning av deltagarna sex månader och ett år efter avslutad grupp. Forskarrapporten beräknas vara klar under 2017.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen menar att både fortsatt inriktning och tidigare projekt ligger i linje med syftet om en evidensbaserad och likvärdig socialtjänst i staden.

Av de projekt som redovisas i ärendet så har ett blivit permanent verksamhet (Stella – det tredelade föräldraskapet), ett har fått Kvalitetsutmärkelsens förnyelsepris 2016 (Processtöd för arbete med rehabiliteringsärenden) och ett har gått vidare till gemensamt avtal genom IOP mellan Stockholms stad och BRIS (Mina båda världar – stödgrupp till familjehemsplacerade barn). Dessa goda resultat visar värdet av FoU-medel och styrkan i att projektidéer från stadens socialtjänst får möjlighet att genomföras.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förslag till inriktning av FoU- medel för lokala utvecklingsprojekt och studiebesök 2018, samt redovisning av lokala utvecklingsprojekt år 2016 och forskningsstudien om MI.

Ärendet delges samtliga stadsdelsnämnder och kommunstyrelsen.